

هزینه یابی خدمات بهداشتی درمانی بر مبنای فعالیت در مرکز بهداشت شهرستان زنجان، سال ۱۳۷۸

دکتر علیرضا شغلی^۱، دکتر یدالله حمیدی^۲

خلاصه

سابقه و هدف: هزینه‌ی تمام شده خدمات بهداشتی و درمانی عاملی اساسی در سیاست‌گذاری و انتخاب راهکارهای ارائه خدمات بهداشتی و درمانی می‌باشد. تکنیک هزینه یابی بر مبنای فعالیت (ABC) یک روش نوین هزینه یابی است که با میزان دقت بالایی هزینه‌ی تمام شده خدمات بهداشتی را محاسبه می‌کند. در پژوهش حاضر با به کارگیری روش فوق، هزینه‌ی تمام شده خدمات ارائه شده در مرکز بهداشت شهرستان زنجان در سال مالی ۱۳۷۸ محاسبه شد.

مواد و روش‌ها: در این مطالعه توصیفی ابتدا فرایندهای مرکز بهداشت شهرستان زنجان پس از شناسایی به چهار سطح حمایت ستادی، حمایت برنامه بهداشتی، حمایت فعالیت‌های همگن بهداشتی (خوشه بهداشتی) و سطح ارائه خدمات بهداشتی، تقسیم و اطلاعات مالی مرکز بهداشت توسط برنامه نرم افزاری استاندارد ثبت شد. برای محاسبه‌ی هزینه‌ی تمام شده هر خدمت، اطلاعات مربوط به فراوانی وقوع خدمت در سال ۱۳۷۸ و زمان متوسط ارائه خدمت گردآوری شد و در مرحله بعد هزینه‌ی فرایندهای شناسایی شده (به جز هزینه‌های مربوط به خدمات مستقیم ارائه شده به گیرندگان خدمات بهداشتی) محاسبه و در لیست یکی از سه سطح فوق‌الذکر (هزینه‌های سرباری) قرار گرفت. در آخرین مرحله سهم هریک از خدمات بهداشتی و درمانی از فرایندهای سه سطح مذکور (منابع غیر مستقیم) ردیابی و با اضافه نمودن هزینه‌ی منابع مستقیم، هزینه‌ی تمام شده هر یک از خدمات بهداشتی محاسبه شد.

یافته‌ها: فرایند بازدید از کارخانجات صنعتی، پر هزینه‌ترین و فرایند معاینه دانش‌آموزان در مدارس شهری، کم هزینه‌ترین خدمت ارزیابی شدند. در سطح حمایت ستادی صدور احکام کارگزینی گران‌ترین و صدور احکام مأموریت ارزان‌ترین خدمت بود. در سطح حمایت از برنامه بهداشتی، فرایند آموزش امور دارویی گران‌ترین و برنامه ریزی امور بیماری‌ها ارزان‌ترین خدمت بود. در سطح حمایت از خوشه بهداشتی، پایش بهداشت محیط و تعمیر و نگه‌داری گران‌ترین و امور دارویی و سراینداری ارزان‌ترین خدمت‌ها بودند.

نتیجه‌گیری و توصیه‌ها: غیر از هزینه‌های سطح ارائه‌ی خدمت بهداشتی، سایر هزینه‌ها سرباری محسوب می‌شوند. با توجه به اینکه ABC قادر به تفکیک این نوع هزینه‌ها است، به کمک آن و با مدیریت صحیح هزینه در این سه سطح می‌توان بهره‌وری را افزایش داد. به کارگیری این روش برای تعیین تعرفه خدمات بهداشتی و درمانی و هزینه‌ی کارایی واکنداری امور به بخش خصوصی توصیه می‌شود.

واژگان کلیدی: هزینه یابی بر مبنای فعالیت، هزینه یابی خدمات بهداشتی، مرکز بهداشت شهرستان

مقدمه

مدیریت هزینه به صورت روزافزونی به کار گرفته می‌شوند (۱). امروزه نگرش تامین خدمات بهداشتی مورد نیاز مردم (بدون توجه به قیمت تمام شده و هزینه تامین خدمات) در چارچوب برنامه‌ها و اهداف تعیین شده تبدیل به این سؤال شده است که آیا می‌توان خدمات بهداشتی را ضمن

سازمان‌های دولتی بیشترین مسئولیت را در ارائه‌ی خدمات عمومی عهده دار هستند و ماهیت کار چنان است که معمولاً رابطه‌ی منطقی بین خدمتی که ارائه می‌شود و مبلغی که به ازای آن پرداخت می‌شود، وجود ندارد. در حال حاضر برای استفاده کارا و اثر بخش از منابع مالی، سیستم‌های

^۱ دکترای مدیریت خدمات بهداشتی درمانی، استادیار دانشگاه علوم پزشکی زنجان

^۲ دکترای مدیریت خدمات بهداشتی درمانی، استادیار دانشگاه علوم پزشکی همدان